МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ «ФІЗИЧНА ТА РЕАБІЛІТАЦІЙНА МЕДИЦИНА»

Галузі знань: І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»

Складник освіти: післядипломна освіта, спеціалізація

Спеціальність: Фізична та реабілітаційна медицина

Попередня освіта: лікарі загальної практики - сімейні лікарі, лікарі-кардіологи, лікарі-неврологи, лікарі-неврологи дитячі, лікарі-ортопеди-травматологи, лікарі-ортопеди-травматологи дитячі, лікарі-педіатри

Професійна кваліфікація: лікар фізичної та реабілітаційної медицини

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЕНОЮ РАДОЮ ЗДМФУ
Голова Вченої ради
_____/проф. Юрій КОЛЕСНИК
(протокол № 1 від «28 » вересня 2026 р)
Програма підготовки вводиться в дію з 31 вевресня 2026 р.
_____/проф. Юрій КОЛЕСНИК
(наказ № 255 від «31» вересня 2026 р.)

Запоріжжя 2026

ПЕРЕДМОВА

Програму підготовки з підвищення кваліфікації зі спеціальності **«Фізична та реабілітаційна медицина»** складено робочою групою, відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023 р. № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними спеціальностями», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників» (із змінами) від 14 липня 2021 р. № 725, Наказу МОЗ України від 22.07.1996 р. № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (із змінами), Наказом МОЗ України № 650 від 16.04.2025 «Про затвердження Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я та внесення змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України».

Затверджено рішенням Вченої ради Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, протокол № 1 від 28.08.2026 р. Введено в дію Наказом ректора Університету № 255 від 31.09.2026 р.

Керівник робочої групи:
Алипова О.Є. – д.мед.н., професор, завідувач кафедри фізичної, реабілітаційної та спортивної медицини Запорізького державного медико-фармацевтичного університету;

Робоча група:
1. Дорошенко Е.Ю. – доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, завідувач кафедри фізичного виховання, спорту та реабілітації Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.
2. Рябоконь Ю.Ю. д.мед.н., професор, директор навчально-наукового інституту післядипломної освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.
3. Черепок О.О. – к.мед.н., доцент кафедри фізичної, реабілітаційної та спортивної медицини Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Рецензії-відгуки:
1. Лукашенко Л.В. – д.мед.н., завідувач кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб, променевої діагностики та променевої терапії Запорізького державного медико-фармацевтичного університету;
2. Доценко С.Я. – д.мед.н., професор, завідувач кафедри внутрішніх хвороб 3 Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

І. ВСТУП

1. **Післядипломна освіта**: основним завданням циклів спеціалізації, є отримання та удосконалення професійних знань і навичок шляхом оновлення наявних та отримання нових теоретичних і практичних знань, необхідністю освоєння сучасних та нових методів вирішення професійних завдань, формування і закріплення на практиці професійних знань, умінь і навичок, отриманих в результаті теоретичної підготовки, необхідністю вивчення світового досвіду.

2. **Попередня освіта перелік освітніх програм:** лікарі, які закінчили інтернатуру за однією з лікарських спеціальностей, крім спеціальностей стоматологічного, медико-профілактичного, лабораторного, медико-психологічного профілю: лікарі загальної практики – сімейні лікарі, лікарі-кардіологи, лікарі-неврологи, лікарі-неврологи дитячі, лікарі-ортопеди-травматологи, лікарі-ортопеди-травматологи дитячі, лікарі-педіатри, згідно Наказу МОЗ України від 25 липня 2023 року № 1347 "Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними спеціальностями».

3. **Програма підготовки з підвищення кваліфікації** – проходження циклу спеціалізації за спеціальністю «Фізична та реабілітаційна медицина» проводиться за програмою підготовки, затвердженою Вченою радою ЗДМФУ, затвердженою Вченою радою ЗДМФУ, та розробленими на їх основі робочими програмами та навчальними планами затвердженими на Вченій раді Навчально-наукового інституту післядипломної освіти.

4. Слухачі, які виконали навчальний план та програму спеціалізації, підлягають атестації на визначення рівня знань та практичних навичок з присвоєнням звання лікар-спеціаліст зі спеціальності «Фізична та реабілітаційна медицина».

ІІ. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

Галузь знань	І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
Складник освіти	Післядипломна освіта, спеціалізація
Спеціальність	Фізична та реабілітаційна медицина
Кваліфікація	Лікар фізичної та реабілітаційної медицини
Передумови вступу	Лікарі загальної практики - сімейні лікарі, лікарі-кардіологи, лікарі-неврологи, лікарі-неврологи дитячі, лікарі-ортопеди-травматологи, лікарі-ортопеди-травматологи дитячі, лікарі-педіатри
Форма проходження	Очна та дистанційна участь в режимі реального часу
Мова	Українська
Академічні права	Робота на посадах лікар-спеціаліст за спеціальністю лікар фізичної та реабілітаційної медицини у закладах охорони здоров'я. Безперервний професійний розвиток, цикли тематичного удосконалення.
Моніторинг та оцінювання	Наказ МОЗ України від 25 липня 2023 року № 1347 "Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними спеціальностями, Наказ МОЗ України від 22.07.1996 р. № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)» (із змінами).
Обсяг програми	• 6 місяців (936 годин / 31,2 кредити ЄКТС) для лікарі загальної практики – сімейні лікарі, лікарі-кардіологи, лікарі-неврологи, лікарі-неврологи дитячі, лікарі-ортопеди-травматологи, лікарі-ортопеди-травматологи дитячі, лікарі-педіатри; Відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023 № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями» (із змінами),

ІІІ. ПЕРЕЛІК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Інтегральна компетентність	Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров’я за спеціальністю «Фізична та реабілітаційна медицина», або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	**ЗК 1.** Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці. **ЗК 2.** Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності. **ЗК 3.** Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня. **ЗК 4.** Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами. **ЗК 5.** Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп’ютерною технікою. **ЗК 6.** Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці. **ЗК 7.** Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (належна професійна поведінка). **ЗК 8.** Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, сприяти усуненню його негативних впливів на здоров’я суспільства, сприяти підвищенню якості життєво важливих складових (вода, повітря, харчові продукти і т. д.). **ЗК 9.** Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності. **ЗК 10.** Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

	ЗК 11. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень. **ЗК 12.** Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, реабілітаційний діагноз, невідкладні стани. **ЗК 13.** Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги, домедичної допомоги за міжнародними протоколами. **ЗК 14.** Знати покази, протипокази, побічні дії препаратів і реабілітаційних інтервенцій, які використовуються в лікарській практиці.
Професійні компетентності (ПК)	**ПК 1.** Знання компетентностей, прав, обов'язків та відповідальності лікаря фізичної та реабілітаційної медицини. **ПК 2.** Визначення понять обмежень життєдіяльності, інвалідності, реабілітації, фізичної та реабілітаційної медицини. **ПК 3.** Знання базових принципів організації реабілітаційної допомоги: реабілітаційні періоди, реабілітаційний цикл, реабілітаційний діагноз, прогноз, обсяг реабілітаційної допомоги, встановлення цілей в реабілітації, державний типовий та індивідуальний план реабілітації. **ПК 4.** Знання методологічних та практичних засад застосування Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ), МКФ дітей та підлітків (МКФ-ДП) та Міжнародної класифікації хвороб (МКХ) у реабілітаційній практиці. **ПК 5.** Здатність до проведення комплексного реабілітаційного обстеження та використання шкал функціональної оцінки. **ПК 6.** Спроможність до лідерства у мультидисциплінарній реабілітаційній команді, розподіл функціональних ролей її членів, дотримання принципів командної роботи, складання індивідуального плану реабілітації. **ПК 7.** Знання анатомії, фізіології та патофізіології м'язово-скелетної системи, клінічної кінезіології і біомеханіки центральної та периферичної нервової системи, серцево-судинної та респіраторної систем, інших органів та систем

	організму людини; медичні проблеми періодів життя людини. **ПК 8.** Знання принципів діагностики, лікування та реабілітації захворювань нервової системи. **ПК 9.** Знання принципів діагностики, лікування та реабілітації захворювань внутрішніх органів. **ПК 10.** Знання принципів діагностики, лікування та реабілітації травматичних ушкоджень у дитячому віці та у дорослих. **ПК 11.** Знання основ біомеханіки людини, рухового розвитку, пластичності та адаптації, рухового контролю, моторного навчання і мотивації до нього. **ПК 12.** Здатність до клінічного та інструментального оцінювання рухових функцій: постави, балансу та ходьби. **ПК 13.** Знання принципів використання та здатність до інтерпретації результатів інструментальних і лабораторних досліджень (рентгенологічного та радіологічного, електронейроміографії) в реабілітації. **ПК 14.** Знання принципів та використання методів фізичної терапії, ерготерапії, терапії мови та мовлення. **ПК 15.** Здатність до створення і практичного використання програм фізичної реабілітації, комплексів фізичних терапевтичних вправ, кінезотерапії. **ПК 16.** Здатність до використання принципів та методів мануальної терапії. **ПК 17.** Знання принципів обстеження, здатність до організації та забезпечення реабілітаційної допомоги при запальних та дегенеративних захворюваннях м'язово-скелетної системи. **ПК 18.** Знання принципів обстеження, здатність до організації та забезпечення реабілітаційної допомоги при травмах і захворюваннях опорно-рухового апарату. **ПК 19.** Знання принципів обстеження, основ протезування та ортезування, здатність до організації та забезпечення реабілітаційної допомоги при порушеннях розвитку та травмах м'язово-скелетної системи, при ампутаціях кінцівок. **ПК 20.** Знання принципів обстеження, здатність до

	організації та забезпечення реабілітаційної допомоги при захворюваннях хірургічного профілю, при опіках. **ПК 21.** Знання принципів обстеження, здатність до організації та забезпечення реабілітаційної допомоги при станах здоров'я, пов'язаних з ураженням серцево-судинної системи. **ПК 22.** Знання принципів обстеження, здатність до організації та забезпечення реабілітаційної допомоги при станах здоров'я, пов'язаних з ураженням респіраторної системи. **ПК 23.** Знання принципів обстеження, здатність до організації та забезпечення реабілітаційної допомоги при онкологічних захворюваннях. **ПК 24.** Знання принципів обстеження, здатність до організації та забезпечення реабілітаційної допомоги при захворюваннях та травмах центральної та периферичної нервової системи (черепно-мозкова травма, інсульт, травми та захворювання спинного мозку, екстрапірамідні захворювання, множинний склероз, нервово-м'язові захворювання). **ПК 25.** Знання принципів обстеження, здатність до організації та реабілітаційного забезпечення при больових синдромах. **ПК 26.** Здатність до проведення менеджменту спастичності. **ПК 27.** Знання принципів обстеження, здатність до організації та забезпечення при тривалій іммобілізації. **ПК 28.** Знання особливостей та здатність до надання реабілітаційної допомоги в геріатрії. **ПК 29.** Знання особливостей та здатність до надання реабілітаційної допомоги в педіатрії. **ПК 30.** Знання принципів та спроможність до надання реабілітаційної допомоги в акушерстві та гінекології. **ПК 31.** Знання принципів та здатність до надання реабілітаційної допомоги при заняттях спортом, в тому числі параолімпійським спортом. **ПК 32.** Здатність до проведення медичних інтервенцій (медикаментозна терапія - лікування болю, запалення,

	системна регуляція м’язового тонусу, вплив на кальцієвий обмін, лікування депресії та медичні процедури – ін’єкції, регенеративні ін’єкційні техніки, блокади, інші техніки введення медикаментів, інтратекальне та помпове введення). **ПК 33.** Здатність до теоретичного обґрунтування та практичного використання методів фізичної медицини, бальнеотерапії, апаратної фізіотерапії. **ПК 34.** Здатність до застосування стимуляційних методів, методів нейромодуляції (TENS, транскраніальна електроаналгезія, нейромодуляція/неінвазивна стимуляція мозку). **ПК 35.** Здатність до застосування нейропсихологічних та психологічних інтервенцій (методики когнітивного тренування, стимуляції, когнітивно-поведінкової терапії, біологічного зворотного зв'язку, дзеркальної терапії). **ПК 36.** Здатність до застосування нутритивної реабілітації, дієтотерапії. **ПК 37.** Здатність до застосування асистивних технологій, технічних засобів реабілітації. **ПК 38.** Здатність до застосування інтервенцій з освіти пацієнтів/родин/надавачів реабілітаційної допомоги. **ПК 39.** Знання чинного законодавства та принципів проведення медико-соціальної експертизи, експертної оцінки функціонування особи, обмежень життєдіяльності на підставі МКФ. **ПК 40.** Знання принципів створення та здатність до створення і застосування індивідуального плану реабілітації та індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (дитини з інвалідністю). **ПК 41.** Знання правил та здатність до оформлення медичної, реабілітаційної та медико-експертної документації відповідно до чинного законодавства. **ПК 42.** Провадження принципів доказової медицини у реабілітаційну практику.

За результатами опанування програми з підвищення кваліфікації з циклу спеціалізації «Фізична та реабілітаційна медицина» лікар досягає наступних програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання

ПРН 1. Проводити комплексне антропометричне і реабілітаційне обстеження хворого з використанням оціночних тестів та шкал на підставі МКФ.
ПРН 2. Проводити оцінку функціонування (функціональної незалежності хворих та активності повсякденного життя (ADL – опитувальник щоденної активності), Functional independence measure (FIM), Індекс Бартел (The Barthel Index), модифікована шкала Rankin.
ПРН 3. Використовувати реабілітаційні методи функціональної оцінки (тести, шкали та індекси) при захворюваннях та ушкодженнях м'язово-скелетної системи: тест Спурлінга, Adson тест, тест Ласега, тест FABER, FADIR й ін.
ПРН 4. Проводити діагностичні процедури мануального м'язового тестування, визначення сили м'язів (динамометрія), діагностику й оцінку м'язової спастичності (модифікована шкала Ашворта).
ПРН 5. Проводити нейрофункціональну оцінку стану центральної і периферичної нервової системи.
ПРН 6. Проводити вимірювання обсягу рухів суглобів і хребта, діагностику стабільності і нестабільності в суглобах (хребті).
ПРН 7. Проводити діагностику при ураженнях спинного мозку із застосуванням шкали ASIA.
ПРН 8. Проводити дослідження і оцінку ходьби за кінематичними показниками простору.
ПРН 9. Проводити процедури електродіагностичного обстеження (електронейроміографія).
ПРН 10. Формулювати реабілітаційний діагноз із застосуванням системи кодування обмежень життєдіяльності і реабілітаційних втручань на підставі МКФ.
ПРН 11. Визначати реабілітаційний прогноз і реабілітаційний маршрут хворого залежно від клінічного, реабілітаційного діагнозу та обсяг надання реабілітаційної допомоги і тактику ведення хворого з урахуванням періоду реабілітації.
ПРН 12. Проводити засідання мультидисциплінарної реабілітаційної команди за принципом координації і розподілу компетенцій для фізичних

терапевтів, ерготерапевтів, терапевтів мови і мовлення, ортезистів-протезистів та інших членів команди із залученням клінічних фахівців.
ПРН 13. Складати індивідуальний план і програму реабілітації при певних захворюваннях, ушкодженнях та станах з оцінкою проблем (категоріальний профіль МКФ та МКФ-ДП) та визначенням SMART-цілей на підставі державного типового плану з урахуванням періоду реабілітації.
ПРН 14. Призначати і проводити моніторинг клініко-лабораторних показників та результатів інструментальних методів дослідження.
ПРН 15. Проводити інфільтративні та ін'єкційні техніки при м'язовоскелетній патології (медикаментозні блокади).
ПРН 16. Проводити техніки мануальної терапії, процедури постізометричної релаксації м'язів.
ПРН 17. Розробляти і провадити методики фізичної реабілітації: терапевтичні вправи на зменшення болю та набряку, розвиток сили, розвиток витривалості, підтримку амплітуди руху, гнучкість, мобілізацію суглобів (суглобова гра), рівновагу, координацію і тренування рухових навичок та умінь.
ПРН 18. Провадити методи ерготерапії в реабілітації хворих різного профілю.
ПРН 19. Проводити підбір та оцінку ефективності адаптивних та допоміжних засобів реабілітації (в т.ч. ортезів та протезів).
ПРН 20. Проводити оцінювання болю і реабілітаційні втручання при больовому синдромі.
ПРН 21. Проводити процедури апаратної фізіотерапії, електростимуляції.
ПРН 22. Організовувати і проводити реабілітаційні заходи при бойових травмах і ушкодженнях на підставі Воєнно- медичної доктрини в Україні.
ПРН 23. Надавати екстрену і невідкладну медичну допомогу при станах, що виникають при фізичних навантаженнях, використовуючи стандартні схеми/протоколи.
ПРН 24. Досліджувати обсяги та результативність діяльності лікаря фізичної та реабілітаційної медицини, підрозділу, закладу охорони здоров'я, вести медичну документацію на підставі діючих нормативних документів.

ПРН 25. Використовувати уніфіковані клінічні протоколи та розробляти локальні клінічні протоколи щодо надання реабілітаційної допомоги хворим різного профілю на засадах доказової медицини.

Матриця відповідності професійних компетентностей лікаря зі спеціальності «Фізична та реабілітаційна медицина» програмним результатам навчання

ПРН / ПК		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1		*	*	*	*						*	*	*												*	*
2		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
3		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
4		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
5		*	*	*	*	*	*	*			*	*													*	*
6												*	*	*											*	*
7					*											*	*	*		*	*	*			*	*
8		*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
9		*	*		*							*	*	*	*		*	*	*			*	*	*	*	*
10		*	*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*		*	*	*	*	*	*	*	*
11		*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*	*	*		*			*	*		
12		*		*	*	*	*		*									*		*						
13										*	*	*		*	*								*	*		
14		*	*	*	*	*	*		*	*	*	*	*					*	*	*			*			*
15		*	*	*	*							*	*	*	*	*							*	*	*	*
16						*	*														*					
17		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
18		*	*	*			*		*		*	*	*	*				*		*	*		*		*	*
19		*	*	*			*		*	*	*	*	*	*	*			*		*			*			
20		*	*	*				*		*	*	*	*	*	*			*	*	*	*	*	*	*	*	*
21		*	*	*							*	*	*	*	*							*		*	*	*
22		*	*								*	*	*	*	*			*					*	*	*	*
23		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*			*	*	*	*	*		*	*	*
24		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
25		*	*	*	*	*					*	*	*	*		*	*	*			*		*		*	*
26		*	*	*	*	*		*		*							*	*	*			*			*	*
27		*	*	*	*	*	*	*				*	*	*				*	*			*	*			
28		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*	*
29			*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*			*	*		*	*	*
30		*	*	*		*					*	*	*	*	*			*			*				*	*
31		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
32			*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
33		*													*	*					*	*	*			
34		*		*	*	*		*		*												*	*			
35		*	*										*	*						*				*	*	*	*
36		*									*	*	*	*	*											*	
37		*	*			*	*	*	*		*	*	*	*							*			*			
38		*											*	*						*							
39		*	*	*							*	*	*	*						*	*			*		*	
40		*	*	*							*	*	*	*						*	*					*	
41																										*	*
42																											*

IV. Перелік компонентів програми підготовки з підвищення кваліфікації за спеціальністю «Фізична та реабілітаційна медицина»

Для лікарів загальної практики - сімейні лікарі, лікарі-кардіологи, лікарі-неврологи, лікарі-неврологи дитячі, лікарі-ортопеди-травматологи, лікарі-ортопеди-травматологи дитячі, лікарі-педіатри; 6 місяців (936 годин / 31,2 кредити ЄКТС).

Код н/д	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів/годин	Форма підсумкового контролю
ОК 1	Фундаментальні основи фізичної та реабілітаційної медицини.	1,07/32	залік
ОК 2	Організація роботи мультидисциплінарної реабілітаційної команди; основи телереабілітації.	1,07/32	залік
ОК 3	Фізична та реабілітаційна медицина і контекстуальні фактори.	0,80/24	залік
ОК 4	Основи біомеханіки та клінічної кінезіології.	0,80/24	залік
ОК 5.	Клінічна, інструментальна, та функціональна діагностика в фізичній та реабілітаційній медицині.	0,80/24	залік
ОК 6	Фізична терапія у фізичній та реабілітаційній медицині. Терапевтичні вправи.	1,07/32	залік
ОК 7	Мануальні методи фізичної та реабілітаційної медицини	0,80/24	залік
ОК 8	Ерготерапія у фізичній та реабілітаційній медицині.	0,80/24	залік
ОК 9	Преформовані фізичні чинники в ФРМ.	0,80/24	залік
ОК 10	Допоміжні засоби реабілітації в ФРМ.	0,80/24	залік
ОК 11	Фізична та реабілітаційна медицина при ураженнях дихальної системи та при Covid-19.	0,80/24	залік
ОК 12	ФРМ при захворюваннях серцево-судинної системи.	1,07/32	залік

ОК 13	ФРМ при ревматологічних захворюваннях.	0,60/18	залік
ОК 14	Фармакотерапія та нутрітивна підтримка у фізичній та реабілітаційній медицині.	0,80/24	залік
ОК 15	Фізична та реабілітаційна медицина у спортивній сфері та адаптивному спорті.	0,80/24	залік
ОК 16	mhGAP.	1,33/40	залік
ОК 17	Фізична та реабілітаційна медицина при захворюваннях та травмах нервової системи.	1,33/40	залік
ОК 18	Практичні аспекти ФРМ при захворюваннях та травмах нервової системи.	1,86/56	залік
ОК 19	Фізична та реабілітаційна медицина при захворюваннях та травмах опорно рухового апарату.	1,07/32	залік
ОК 20	Фізична та реабілітаційна медицина при ампутаціях верхніх на нижніх кінцівок; основи протезування- ортезування.	0,80/24	залік
ОК 21	Практичні аспекти ФРМ при захворюваннях та травмах опорно-рухового апарату.	1,86/56	залік
ОК 22	Фізична та реабілітаційна медицина при пораненнях та бойових ушкодженнях, при опіках та їх наслідках.	0,80/24	залік
ОК 23	ФРМ при захворюваннях внутрішніх органів.	0,53/16	залік
ОК 24	Практичні аспекти ФРМ при хворобах серцево- судинної та дихальної систем.	1,86/56	залік
ОК 25	Фізична та реабілітаційна медицина осіб з онкологічними захворюваннями.	0,27/8	залік
ОК 26	ФРМ в педіатрії.	1,07/32	залік
ОК 27	Практичні аспекти ФРМ в педіатрії.	1,86/56	залік
ОК 28	Особливості фізичної та реабілітаційної медицини в геріатричній практиці та паліативній допомозі	0,53/16	залік
ОК29	ФРМ в акушерстві та гінекології.	0,53/16	залік

ОК30.	Основи функціональної анатомії скелетно-м’язової та нервової систем.	0,27/8	залік
ОК31	Гемоконтактні вірусні інфекції.	0,27/8	залік
ОК32	Туберкульоз.	0,27/8	залік
ОК33	Запобігання насильству в сім’ї.	0,27/8	залік
ОК34	Невідкладна медична допомога при надзвичайних ситуаціях.	0,27/8	залік
ОК35	Медичне право.	0,27/8	залік
ОК36	Базова (фахова) цифрова компетенція працівника.	0,13/4	залік
ОК37	Ділова українська мова.	0,13/4	залік
ОК38	Медико-етичні аспекти здоров’я і хвороби. Позитивна медицина.	0,13/4	залік
ОК39	Спілкуємось українською правильно. Ментальність і здоров’я українців.	0,13/4	залік
ОК40	Біофізичні аспекти дії фізичних факторів та техніка безпеки в реабілітації хворих.	0,13/4	залік
ОК41	Генетичні аспекти реабілітації.	0,13/4	залік
Атестація		0,2/6	іспит
Разом			

V. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА

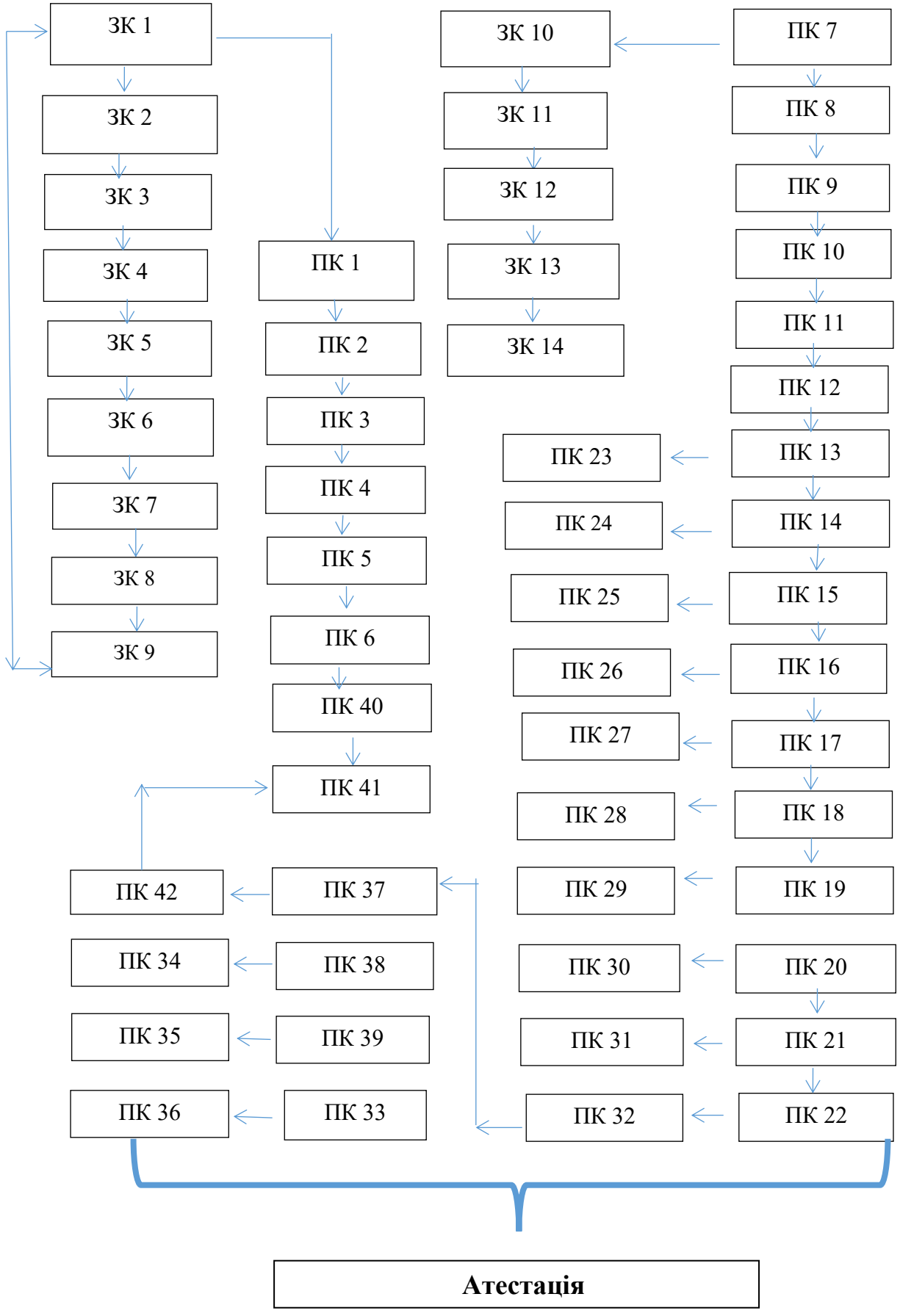

VI. АТЕСТАЦІЯ

Атестація на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання зі спеціальності «Фізична та реабілітаційна медицина» підлягають особи, що пройшли цикл спеціалізації. Склад атестаційної комісії, яка проводить атестацію на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання лікар-спеціаліст формується закладом вищої (післядипломної) освіти.

До атестації для визначення знань та практичних навичок з присвоєнням звання зі спеціальності «Фізична та реабілітаційна медицина», допускаються слухачі які повністю виконали програму підготовки.

Допуск до проведення атестації для визначення знань та практичних навичок оформлюється наказом ректора закладу вищої освіти.

Атестація лікарів включає:

- іспит з оволодіння практичними навичками;
- співбесіда.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 5-ти бальною (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 1–2 – «незадовільно») і вербальною («зараховано», «не зараховано») системами.

Види контролю: поточний, підсумковий, самоконтроль, атестація.

Атестаційна комісія ухвалює одне з рішень: присвоїти кваліфікацію або відмовити в її присвоєнні. За результатами атестації присвоюється професійна кваліфікація лікар фізичної та реабілітаційної медицини. У разі позитивного рішення комісії на підставі результатів атестації видається свідоцтво встановленого зразка.

VII. ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Анатомічні поїзди: міофасціальні меридіани для мануальних терапевтів і фахівців із відновлення руху: 4-е видання / Томас В. Маєрс. – К.: Медицина, 2024. – 399 с.
2. Біла книга з фізичної та реабілітаційної медицини з Європи // Український журнал фізичної та реабілітаційної медицини. – 2018. - №2, Додаток. – 206 с.
2. Богдановська Н. В. Фізична реабілітація засобами фізіотерапії: підручник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності “Фізична терапія, ерготерапія” / Н. В. Богдановська, І. В. Кальонова. – Суми : Вид–во “Університетська книга”, 2024. – 328 с.
3. Григус І. М. Основи фізичної терапії : навч. посіб. / І. М. Григус, О. Б. Нагорна. – Херсон : Олді-Плюс, 2022. – 150 с.
4. Григус І. М. Фізична терапія в пульмонології : навч. посіб. / І. М. Григус. – Одеса : Олді+, 2023. – 240 с .
5. Діагностичні шкали і тести в неврології, нейрохірургі ї і нейрореабілітації: навч.посіб. / О. Сіделковський. –К.: Клініка сучасної неврології «Аксімед», 2022. – 296 с.
6. Кальонова, І. В. Реабілітаційна діагностика в неврології: навч. посіб. /І. В. Кальонова, Н. В. Богдановська. – Суми: Університетська книга, 2021. – 177 с.
7. Легка черепно-мозкова травма. Реабілітаційний інструментарій / пер. з англ. Роман Шиян. – К.: Наш Формат, 2020. – 704 с.
8. Масаж дорослих і дітей : навч. посіб. / П.Б. Єфіменко, О.П. Каніщева, О.В. Сверчкова. – К.: Медицина, 2023. – 215 с.
9. Медична і соціальна реабілітація / Самойленко В. Б., Яковенко Н.П., Петряшев І. – К.: Медицина, 2023. – 360 с.
10. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник/ [Л.О. Вакуленко, В. В. Клапчук, Д.В. Вакуленко та ін./; за заг ред. Л.О. Вакуленка та В.В. Клапчука. – Тернопіль: ТДМУ, 2025. – 372 с.
11. Основи реабілітаційної психології. Подолання наслідків кризи : навч. посіб. / кол. автор. : Н. Пророк [та ін.]. – Київ: Сварог, 2023. – Т. 1. – 208 с.

12. Основи реабілітаційної психології. Подолання наслідків кризи : навч. посіб. / кол. автор. : Д. Креймер [та ін.]. – Київ: Сварог, 2023. – Т. 2. – 240 с.
13. Основи реабілітаційної психології. Подолання наслідків кризи : навч. посіб. / кол. автор. : Л. Гридковець [та ін.]. – Київ: Сварог, 2023. – Т. 3. – 236 с.
14. Пальпація м'язів і кісток з тригерними точками, патернами відображеного болю, технікою розтягування", Джозеф Е. Масколіно, Сандра К. Андерсон, Леон Чайтоу, Джудіт ДеЛані. – К.: Медицина, 2024. – 616 с.
15. Практичні аспекти фізичної терапії та ерготерапії : навч. посіб. / Н. А. Добровольська [та ін.] ; за ред. Н. А. Добровольська. – Київ : ВД “Гельветика”, 2023. – 368 с.
16. Преформовані фізичні чинники у фізичній терапії (у схемах, алгоритмах, рисунках, таблицях): навч. посіб. / Т. Г. Бакалюк [та ін.]. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2020. – 123 с.
17. Реабілітація в сімейній медицині. Андріюк Л.В., Бабінець Л.С., Величко В.І. / за заг. ред. Бабинець Л.С. – Вид-во: Магнолія, 2021. – 476 с.
18. Реабілітація військовослужбовців в умовах санаторно-курортних та реабілітаційних закладів: монографія / за заг. ред. Бабова К.Д. – Одеса: «Поліграф», 2023. – 80 с.
19. Сітовський А. М. Методика застосування терапевтичних вправ при порушенні діяльності опорно-рухового апарату: навч.-метод.посібник / Волинський національний університет імені Лесі Українки. – Луцьк, 2022. – 180 с.
20. Спортивна фармакологія : підруч. для студентів вищих закладів медичної освіти МОЗ України : в 2 т. Т. 1. Спортивна фармакологія / І. В. Бєленічев [та ін.]. – Вінниця : Нова книга, 2023. – 328 с.
21. Спортивна фармакологія : підруч. для студентів вищих закладів медичної освіти МОЗ України : в 2 т. Т. 2. Спортивна фармакологія / І. В. Бєленічев [та ін.]. – Вінниця : Нова книга, 2023. – 632 с.
22. Терапевтичні вправи: навчальний посібник з доповненою реальністю / О. Єжова [та ін.]. – Львів : ЛДУФК, 2024. – 158 с.
23. Фізична реабілітаційна та спортивна медицина : підруч. для студентів і лікарів : в 2–х т. Т. 1. Фізична реабілітаційна та спортивна медицина / В. М.

Сокрута [та ін.] ; за ред. В. М. Сокрута. – Львів : ФОП МАРЧЕНКО Т.В., 2024. – 480 с.
24. Фізична реабілітаційна та спортивна медицина : підруч. для студентів і лікарів : в 2–х т. Т. 2. Нейрореабілітація / В. М. Сокрута [та ін.] ; за ред. В. М. Сокрута. – Львів : ФОП МАРЧЕНКО Т.В., 2024. – 340 с.
25. Фізична реабілітація при ендопротезуванні органів та суглобів: навчальний посібник [Електронний ресурс]: навч. посібник для студ. спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», спеціалізації «Фізична терапія»/ О.О. Глиняна, Ю.В. Копочинська, І.Ю. Худецький; КПІ ім. Ігоря Сікорського. - Електронні текстові дані (1 файл 173 МБ). – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 190 с.
26. Фізична терапія в геронтології та геріатрії : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти спец. 227 «Терапія та реабілітація» другого (магістерського) рівня здобуття вищ. освіти у фармац. закладах вищ. освіти і фармац. фак-тів мед. закладів вищ. освіти III–IV рівнів акредитації / Г. В. Таможанська [та ін.]. – Харків : НФаУ, 2024. – 110 с.
27. Фізична терапія в травматології : навч. посібник для здобувачів вищої освіти [спец. 227 “Фізична терапія, ерготерапія” освітньо-проф. програми “Фізична терапія”] / О. М. Мятига, Г. В. Таможанська, Н. В. Гончарук ; НФаУ. – Харків : НФаУ, 2021. – 180 с.
28. Фізична медицина і реабілітація за Бреддомом: 6-е видання: в 2-х томах, під ред. Девід К. Чіфу. – К.: Медицина, 2025. – 1535 с.
29. Pandey Neerja. The Handbook of Developmental Disabilities and Rehabilitation. – Author Solutions, Incorporated, 2021. – 166 p.
30. Sara J. Cuccurullo. Physical Medicine and Rehabilitation Board Review, Third Edition. – New York: Demos Medical Publishing, 2019. – 1011 p.
31. Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров’я» від 03.12.2020 № 1053-IX. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text
32. Наказ міністерства охорони здоров’я україни 16 листопада 2022 року № 2083 за № 1516/38852 «Порядок організації надання реабілітаційної допомоги

на реабілітаційних маршрутах» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1516-22#Text

33. Постанова Кабінету міністрів України від 3 листопада 2021 р. № 1268 «Питання організації реабілітації у сфері охорони здоров'я». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1268-2021-п#Text

34. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2022 р. № 1462 Деякі питання організації реабілітації у сфері охорони здоров'я» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1462-2022-п#Text

35. Наказ МОЗ України від 11.12.2025 № 1870 «Стандарт реабілітаційної допомоги. Реабілітаційна допомога при церебральному паралічі та інших органічних ураженнях головного мозку дітей, які супроводжуються руховими порушеннями» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1462-2022-п#Texthttps://moz.gov.ua/uk/decrees/nakaz-moz-ukrayini-vid-11-12-2025-1870-pro-zatverdzhennya-standartu-reabilitacijnoyi-dopomogi-reabilitacijna-dopomoga-pri-cerebralnomu-paralichi-ta-organichnih-urazhennyah-golovnogo-mozku-u-ditej-yaki-suprovodzhuyutsya-ruhovimi-porushennyami

36. Наказ МОЗ України від 11.12.2025 № 1868 «Стандарт реабілітаційної допомоги. Надання реабілітаційної допомоги при ампутайції кінцівки у дорослих та дітей». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://moz.gov.ua/uk/reabilitacijna-dopomoga-pri-amputaciyi-kincivki-zatverdzheno-pershij-v-ukrayini-standart

37. Наказ МОЗ України від 20.10.2025 № 1601 "Про затвердження Стандарту реабілітаційної допомоги «Надання реабілітаційної допомоги при травмах спинного мозку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://moz.gov.ua/uk/decrees/nakaz-moz-ukrayini-vid-20-10-2025-1601-pro-zatverdzhennya-standartu-reabilitacijnoyi-dopomogi-nadannya-reabilitacijnoyi-dopomogi-pri-travmah-spinnogo-mozku\

38. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) - https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/04_2016_ESG_2015.pdf

Допоміжна література

1. Посилання на професійні стандарт. Вимоги Європейської спілки медичних фахівців до підготовки в інтернатурі: Режим доступу: https://www.uems.eu/__data/assets/pdf_file/0010/64396/UEMS-2018.15-Council-Marrakesh-European-Training-Requirement-PRM-specialty.pdf.
2. English for Physical and occupational therapists: навчальний посібник / Х. В. Сторожук [та ін.]. – К. : Книга плюс, 2023. – 132 с.
3. Основи внутрішньої медицини та фізичної реабілітації / М. І. Швед, С. М. Геряк, Л. П. Мартинюк [та ін.] ; ред. М. І. Швед. – Тернопіль : ТНМУ, “Укрмедкнига”, 2021. – 412 с.

Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

(офіційні сайти та інформаційні портали)

1. https://www.dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinichni-nastanovi/
2. http://www.drlz.com.ua/
3. https://www.who.int
4. https://www.cochrane.org
5. https://www.ncbi.nlm.nih.com
6. https://www.rcog.org.uk.
8. https://isprm.org
9. https://esprm.eu
10. https://www.icf-ukraine.org
11. http://www.utfrm.com.ua